

10 ОСНОВНІ АЛГЕБРАЇЧНІ СТРУКТУРИ

10.1. Визначте, які з операцій – додавання, віднімання, множення, ділення – є бінарними на наступних підмножинах з $\mathbb{R}$; які з них комутативні, асоціативні?

1) $\mathbb{N}$;	2) $2\mathbb{N} = \{2n \mid n \in \mathbb{N}\}$;	3) $\{2n+1 \mid n \in \mathbb{N}\}$;
4) $\mathbb{Z}$;	5) $2\mathbb{Z} = \{2n \mid n \in \mathbb{Z}\}$	6) $\mathbb{Q}$;
7) $\mathbb{R}$;	8) $\mathbb{R} \setminus \{0\}$;	9) $\mathbb{R} \setminus \mathbb{Q}$;
10) $\{0\}$;	11) $\{1\}$;	12) $\{0; 1\}$.

10.2. Визначте, які з операцій є бінарними на підмножині $\{x \in \mathbb{R} \mid x > 0\}$ множини $\mathbb{R}$; які з них комутативні, асоціативні?

1) $x \circ y = \frac{x+y}{2}$;	2) $x \circ y = x + y - 1$;
3) $x \circ y = xy^2$;	4) $x \circ y = x^y$
5) $x \circ y = \sqrt{xy}$;	6) $x \circ y = \log_y x$;
7) $x \circ y = \max\{x; y\}$;	8) $x \circ y = x - y $.

10.3. Визначте, які з підмножин множини $\mathbb{C}$ є напівгрупами відносно операції множення? Мультиплікативними групами?

1) $\{2^n \mid n \in \mathbb{Z}\}$;	2) $\{2^n \mid n = -2, -1, 0, 1, 2\}$;
3) $\{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Z}, a^2 + b^2 \neq 0\}$;	4) $\{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}, a^2 + b^2 \neq 0\}$;
5) $\{z \mid z = 1\}$;	6) $\{z \mid z \leq 1\}$;
7) $\{z \mid z < 1\}$;	8) $\{z \mid z \geq 1\}$;
9) $\{z \mid z > 1\}$;	10) $\{z \mid z = 2\}$;
11) $\{z \mid z \leq 2\}$;	12) $\{z \mid z \geq 2\}$;
13) $\{z \mid z > 2\}$;	14) $\{z \mid z = \frac{1}{2}\}$;
15) $\{z \mid z \leq \frac{1}{2}\}$;	16) $\{z \mid z < \frac{1}{2}\}$;
17) $\{-1; 1\}$;	18) $\{-1; 0; 1\}$.

10.4. Доведіть, що наступні підмножини множини $\mathbb{C}$ є мультиплікативними групами?

1) $\mathbb{Q}^* = \mathbb{Q} \setminus \{0\}$;	2) $\{x \in \mathbb{Q} \mid x > 0\}$;
3) $\mathbb{R}^* = \mathbb{R} \setminus \{0\}$;	4) $\{x \in \mathbb{R} \mid x > 0\}$;
5) $\mathbb{C}^* = \mathbb{C} \setminus \{0\}$;	6) $\{z \in \mathbb{C} \mid z = 1\}$;

$$7) \left\{ a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}, a^2 + b^2 > 0 \right\}; \quad 8) \left\{ a + bi\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}, a^2 + b^2 > 0 \right\}.$$

10.5. Доведіть, що наступні множини є адитивними групами?

1) $\mathbb{Z}$;

2) $2\mathbb{Z}$;

3) $\mathbb{Q}$;

4) $\mathbb{R}$;

5) $\mathbb{C}$;

6) $\left\{ \frac{a}{7^k} \mid a \in \mathbb{Z}, k \in \mathbb{N} \right\}$;

7) $\{a + bi \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$;

8) $\{a + bi\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$.

10.6. Доведіть, що наступні підмножини множини квадратних матриць 2-го порядку є мультиплікативними групами?

1) $\left\{ \begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{R}, a^2 + b^2 > 0 \right\}$;

2) $\left\{ \begin{pmatrix} a & 3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Q}, a^2 + b^2 > 0 \right\}$;

3) $\left\{ \begin{pmatrix} a & -3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Q}, a^2 + b^2 > 0 \right\}$;

4) $\left\{ \begin{pmatrix} \cos \varphi & -\sin \varphi \\ \sin \varphi & \cos \varphi \end{pmatrix} \mid \varphi \in \mathbb{R} \right\}$.

10.7. Доведіть, що наступні числові множини зі звичайними операціями додавання та множення є кільцем? Які з кілець містять одиницю, вкажіть зворотні елементи? Чи є вказана множина полем?

1) $\mathbb{Z}$;

2) $2\mathbb{Z}$;

3) $\mathbb{Q}$;

4) $\{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$;

5) $\{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in 2\mathbb{Z}\}$;

6) $\{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}\}$;

7) $\{a + bi \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$;

8) $\{a + bi \mid a, b \in \mathbb{Q}\}$;

9) $\{a + bi\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$;

10) $\{a + bi\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}\}$.

10.8. Доведіть, що наступні підмножини множини квадратних матриць 2-го порядку зі звичайними операціями додавання та множення є кільцем? Які з кілець містять одиницю, вкажіть зворотні елементи? Чи є вказана множина полем?

1) $\left\{ \begin{pmatrix} a & 3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Z} \right\}$;

2) $\left\{ \begin{pmatrix} a & 3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in 2\mathbb{Z} \right\}$;

3) $\left\{ \begin{pmatrix} a & 3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Q} \right\}$;

4) $\left\{ \begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Z} \right\}$;

5) $\left\{ \begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Q} \right\}$;

6) $\left\{ \begin{pmatrix} a & -3b \\ b & a \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Z} \right\}$.

10.9. Доведіть, що множина $\mathbb{Z} \times \mathbb{Z}$ з вказаними операціями є комутативним кільцем з одиницею? Чи є вказана множина полем?

1) $(a_1, b_1) + (a_2, b_2) = (a_1 + a_2, b_1 + b_2),$

$(a_1, b_1) \cdot (a_2, b_2) = (a_1 a_2, b_1 b_2);$

- 2) $(a_1, b_1) + (a_2, b_2) = (a_1 + a_2, b_1 + b_2),$
 $(a_1, b_1) \cdot (a_2, b_2) = (a_1a_2 + b_1b_2, a_1b_2 + a_2b_1);$
- 3) $(a_1, b_1) + (a_2, b_2) = (a_1 + a_2, b_1 + b_2),$
 $(a_1, b_1) \cdot (a_2, b_2) = (a_1a_2 + 3b_1b_2, a_1b_2 + a_2b_1);$
- 4) $(a_1, b_1) + (a_2, b_2) = (a_1 + a_2, b_1 + b_2),$
 $(a_1, b_1) \cdot (a_2, b_2) = (a_1a_2 - 3b_1b_2, a_1b_2 + a_2b_1).$